

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
CATEDRA MUZICOLOGIE ȘI COMPOZIȚIE

Victoria Melnic

**STRUCTURA ȘI
CLASIFICAREA MUZICOLOGIEI**

Suport de curs

Chișinău, 2015

Victoria Melnic:

Structura și clasificarea muzicologiei

Redactor științific:

Irina CIOBANU-SUHOMLIN, prof. univ., dr. în studiul artelor

Recenzenți:

Victor GHILAȘ, confer. cercetător, dr.hab. în studiul artelor

Svetlana ȚIRCUNOVA, prof. univ., dr. în studiul artelor

Lucrarea este recomandată spre publicare de Consiliul Științific al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (proces verbal nr. 1 din 18.03.2015)

© **Victoria Melnic**

CUPRINS

Adnotare - - - - -	4
Preliminarii: spațiul și timpul – categorii fundamentale în sistematizarea cunoștințelor - -	5
Clasificarea muzicii și muzicologiei în Antichitate și în Evul Mediu - - - - -	7
Tabloul muzicii și muzicologiei în secolele XVI-XIX - - - - -	10
Sisteme de clasificare a științei muzicale în secolele XX-XXI - - - - -	15
Principii de clasificare a muzicologiei - - -	32
Încheiere - - - - -	36
Bibliografie - - - - -	38

Adnotare

Lucrarea metodică *Structura și clasificarea muzicologiei* este concepută ca un suport pentru cursul *Inițiere în muzicologie* prevăzut pentru anul I de studii la specialitățile *Muzicologie* și *Compoziție*. Muzicologia contemporană prezintă o disciplină științifică extrem de complexă, concretizată printr-o totalitate de ramuri științifice, toate având același obiect – cunoașterea artei sonore în diferitele ei ipostaze. Structura muzicologiei este determinată de diverși factori de natură obiectivă și subiectivă. Ea modelează structura activității muzicologice și reflectă nu numai realitatea stării culturii muzicale, ci și aparatul metodologic de care dispune știința. Principalele puncte de reper pentru sistematizarea cunoștințelor, inclusiv în muzicologie sunt cele două categorii fundamentale – spațiul și timpul care reprezintă axele existențiale ale vieții și activității omului. Știința despre muzică adoptă și ea conceptul epistemologic de spațiu și timp și își structurează subiectele materiilor sale după două principii preluate din filosofie: sistematic și istoric. În diferite perioade istorice savanții au delimitat branșele muzicologiei în mai multe moduri, reieșind din varii principii. În lucrare sunt expuse și analizate mai multe sisteme de clasificare a științei muzicale începând cu Antichitatea și până în zilele noastre.

Cuvinte-cheie: *clasificare, istoric, muzicologie, practică muzicală, sistematic, sistematizare, teoria muzicii.*

Annotation

The methodical work *The Structure and Classification of Musicology* is intended as a support for the course *Introduction in Musicology* meant for first-year students who major in *Musicology* and *Composition*. Modern musicology is a highly complex scientific discipline materialized through a set of scientific branches, all of them having the same object – knowledge of music art in its various hypostases. The structure of musicology is determined by various subjective and objective factors. It shapes the structure of musicological activities and reflects not only the reality of musical culture, but also the methodological device available in science. The main points for the systematization of knowledge, including musicology are the two fundamental categories – space and time, existential axes representing human life and activity. The science of music also adopts the epistemological concept of space and time and organizes the subjects of its branches according the two main principles taken from philosophy: systematic and historical. In different historical periods scholars have delimited the fields of musicology in several ways, proceeding from various principles. The paper presented and analyzed several classification systems of the musical science from Antiquity to the present day.

Keywords: *classification, historical, musicology, music practice, music theory, systematic, systematization.*

Preliminarii: spațiul și timpul – categorii fundamentale în sistematizarea cunoștințelor

Constituirea muzicologiei ca o știință a muzicii a avut loc în sec XVIII – XIX, în epoca Iluminismului, atunci când atracția generală spre cunoștințe a adus la apariția unui număr impunător de lucrări în diferite domenii ale cunoașterii. După cum se știe, aceasta era epoca enciclopediștilor, epoca marilor filozofi, artiști și savanți când s-au constituit majoritatea științelor în aspectul lor contemporan, inclusiv muzicologia cu toate atributele ei.

Știința despre muzică a apărut ca una empirică, adică una din științele în care experiența senzorială se consideră o sursă fundamentală a cunoașterii, o știință fără substrat teoretic (dacă puteți să vă imaginați așa ceva). Stadiul teoretizărilor a venit mai târziu, când știința muzicală a acumulat destul material și experiență suficientă pentru aceasta. Muzicologia contemporană prezintă o disciplină științifică extrem de complexă, concretizată printr-o totalitate de ramuri științifice, toate având același obiect – cunoașterea artei sonore în diferitele ei ipostaze. Apariția și evoluția succesivă a tuturor laturilor și ramurilor muzicologice reflectă procesul de dezvoltare a acestei științe, care, deși constituită ca o disciplină științifică relativ târziu, cunoaște o istorie milenară, pornind din Antichitate.

Structura muzicologiei este determinată de diverși factori de natură obiectivă și subiectivă. Printre factorii obiectivi care influențează divizarea internă a științei despre muzică trebuie menționați: în primul rând însăși cultura muzicală în diferitele și multiplele ei manifestări și forme; interacțiunea culturii muzicale cu viața, cu alte domenii ale culturii și artei. Printre factorii subiectivi apare nivelul de dezvoltare a științei muzicale, elaborarea sistemului metodologic al ei, legăturile cu alte discipline și nu în ultimul rând savantul, muzicologul cu abilitățile, talentul și măiestria lui. Un rol important îl au și școlile muzicologice. În procesul de constituire a

structurii muzicologiei factorii obiectivi interacționează cu cei subiectivi. Structura muzicologiei modelează, adică reflectă structura activității muzicologice și oglindește nu numai realitatea stării culturii muzicale, ci și aparatul metodologic de care dispune știința. Muzicologia, ca oricare al domeniu, este un organism viu, mereu în schimbare. Apar discipline noi, altele dacă nu dispar – se retrag în plan secund. În procesul evoluției muzicologiei are loc în permanență diferențierea domeniilor de activitate dictată de mersul și modificările parvenite în cultura muzicală, integrarea disciplinelor noi în sistemul deja existent al științei muzicale.

Pe tot parcursul istoriei omenirii putem clar observa tendința de a sistematiza într-un anumit fel cunoștințele. După cum se știe, axele existențiale cele mai fundamentale pentru viața și activitatea omului sunt categoriile de spațiu și timp. Și o compoziție muzicală este organizată conform acestor doi parametri: însăși sunetul muzical, după cum se știe, are anumită durată (care reflectă existența lui în timp) și înălțime (care indică poziția lui în spațiu). Câteva sunete se pot succeda în timp dând naștere melodiei și se pot suprapune în spațiu generând intervale și acorduri.

Anume aceste două categorii – spațiul și timpul – devin și principalele puncte de reper pentru sistematizarea cunoștințelor, inclusiv în muzicologie. Știința despre muzică adoptă și ea conceptul epistemologic de spațiu și timp și își structurează subiectele materiilor sale după două principii preluate din filosofie: sistematic și istoric [13, p.7]. Principiul sistematic este orientat spre cercetarea structurii și calităților interne ale fenomenelor și obiectelor, iar cel istoric – spre examinarea existenței acestor fenomene sau obiecte în diferite perioade de timp. În muzicologie viziunea sistematică presupune explicarea și înțelegerea unei compoziții muzicale particulare, spre descoperirea modului în care este organizată aceasta pe interior și a relațiilor ei cu alte opere similare. Viziunea istorică permite să apreciem locul ce-i revine operei analizate în perspectiva

timpului, în diferite contexte. Aceste două viziuni sunt interdependente: fiecare studiu istoric are partea lui sistematică și viceversa.

Încă în anul 1558 eminentul reprezentat al științei muzicale renaștentiste **Giusefo Zarlino** în prima versiune a lucrării sale *Istitutioni harmoniche* propune divizarea studiilor teoriei muzicii în două părți denumite *istoria* și *metoda*. *Metoda* constă în studierea corpurilor sonore în timp ce *istoria* se referă la studierea manifestării corpurilor sonore în lucrările muzicale, în scrierile și în interpretările pieselor compuse de compozitorii din diferite epoci. Aceste scrieri și interpretări sunt abordate prin studiul surselor istorice, în conformitate cu principiile de analiză textuală definite de reprezentanții științelor umaniste [25].

Sisteme de clasificare a muzicii și muzicologiei în Antichitate și în Evul Mediu

În diferite perioade istorice savanții au delimitat branșele științei despre muzică în mai multe moduri, reieșind din varii principii. Înainte, însă, de a analiza diferite sisteme de clasificare a muzicologiei considerăm oportun de a cita și de a comenta unele din sistemele de clasificare a muzicii, deoarece frecvent acestea includ și știința muzicală. Prima divizare a muzicii în *musica theorica* și *musica practica* a fost propusă de **Aristoxen din Tarent**, discipolul lui Aristotel aproximativ în anul 300 î.e.n. Aceeași împărțire (schema 1) o găsim și în tratatul *Despre muzică* de **Aristides Quintilianus** (aprox. anii 284-330).

Schema 1 preluată din: [17, p.14, 15].

I. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ (Theoretical or speculative section)

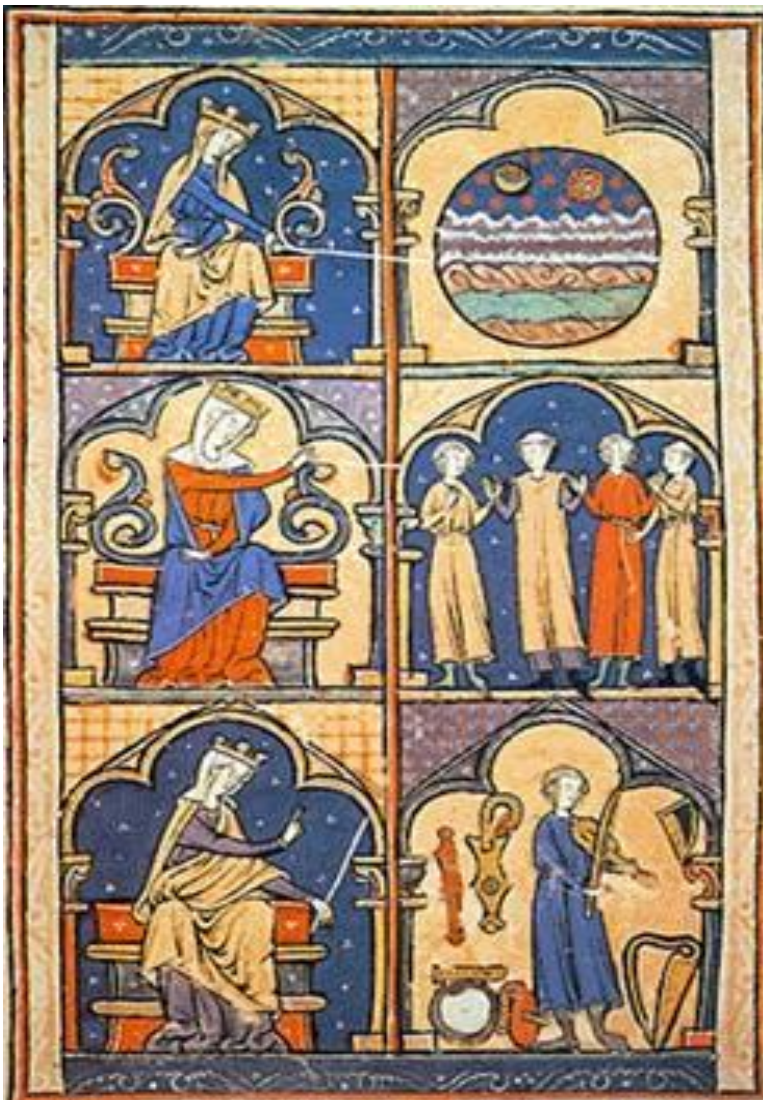
A. φυσικόν (Physical-scientific)		B. τεχνικόν (Special-technical)		
a. ἀριθμητική (Arithmetic)	b. φυσική (Physics)	c. ἁρμονική (Harmony)	d. ῥυθμική (Rhythm)	e. μετρική (Metrics)

II. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ-ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ (Didactic or practical section)

C. χρηστικόν (Theory of composition) D. έξαντελεικόν Performance praxis)

f. μελοποιία (Melodic composition)	g. ρυθμοποιία (Rhythmic composition or applied rhythm)	h. ποιήσις (Poetics)	i. όργανική (Instrumental performance)	k. ψδιχή (Singing)	l. ύποχρητική (Dramatic action)
--	--	-------------------------	--	-----------------------	---------------------------------------

Ulterior pe parcursul Evului Mediu a dominat clasificarea lui **Boethius** (aprox. 475 – 525) care împărțea muzica în trei mari domenii: **musica mundana** sau muzica sferelor celeste și a divinității, **musica humana** – muzica care se naște din armonia trupului și sufletului uman și **musica instrumentalis**, adică muzica produsă de voci și instrumente.

Ancius Manlius Severinus
Boethius (480-524)
*Musica mundana, humana e
instrumentalis*. Biblioteca Médici,
Firenze (ca. 1300). Imaginatione
preluată din: [16, slide 13].

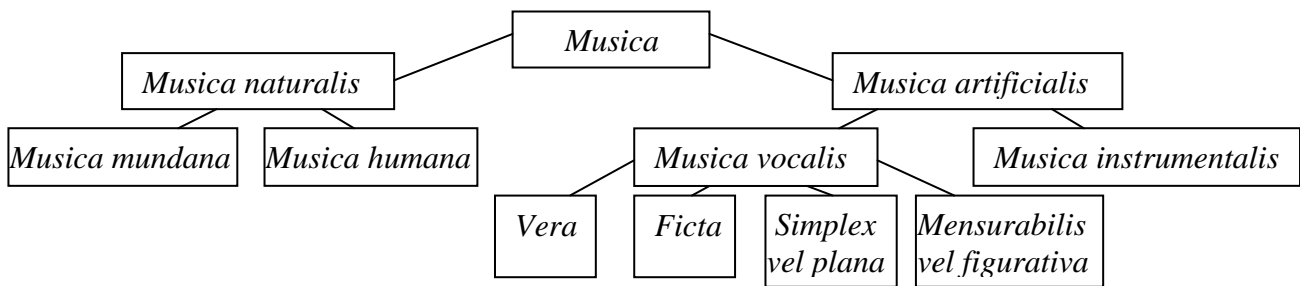
Patru secole mai târziu o altă mare autoritate din Evul Mediu **Regino din Prum** (840-915) vorbește despre două tipuri de muzică: **musica naturalis** din care fac parte muzica cosmică (*musica mundana*) și cea umană (*musica humana*) și **musica artificialis** care este produsă de voci și instrumente.

În sec. XIV **Johannes de Groheo** (1255-1320) propune divizarea muzicii în funcție de statul ei social și profesional diferențiind **muzica simplă**, populară – *musica simplex* sau *musica civilis*, cea **savantă** *musica composita*, denumită și *regularis, canonica* sau *mensurata* și muzica **bisericească** *musica ecclesiastica*.

Teoreticienii renașcentiști au reintrodus dualitatea existentă în Antichitate prin opoziția între **musica theorica** (tot ea *speculativa, contemplativa* sau *naturalis*) și **musica practica** (*attiva* sau *artificialis*). Acest sistem binar este prezent la **Theodoricus de Campo** (sec. XIV) care diferențiază **musica naturalis** din care fac parte *musica mundana, musica humana* și *musica vocalis* (muzica produsă de animale și păsări) și **musica artificialis** (muzica inventată sau muzica ca artă). Aceasta din urmă se împarte în *musica armonica* (muzica vocală, împărțită în *musica mensurabilis* și *musica plana*) și *musica instrumentalis* (instrumentală) care la rândul ei constă din *cytharizantium* (cea produsă de instrumentele cu coarde), *tibicinantium* (cea a instrumentelor aerofone) și *pulsantium* (produsă de instrumentele de percuție).

Un sistem similar găsim și în tratatul *De Musica* (1490) semnat de Adam din Fulda, însă spre deosebire de Theodoricus el împarte *musica artificialis* în *musica vocalis* și *musica instrumentalis*, cea vocală conținând încă patru ramificații: *vera, ficta, simplex vel plana* și *mensurabilis vel figurativa*. Schema 2.

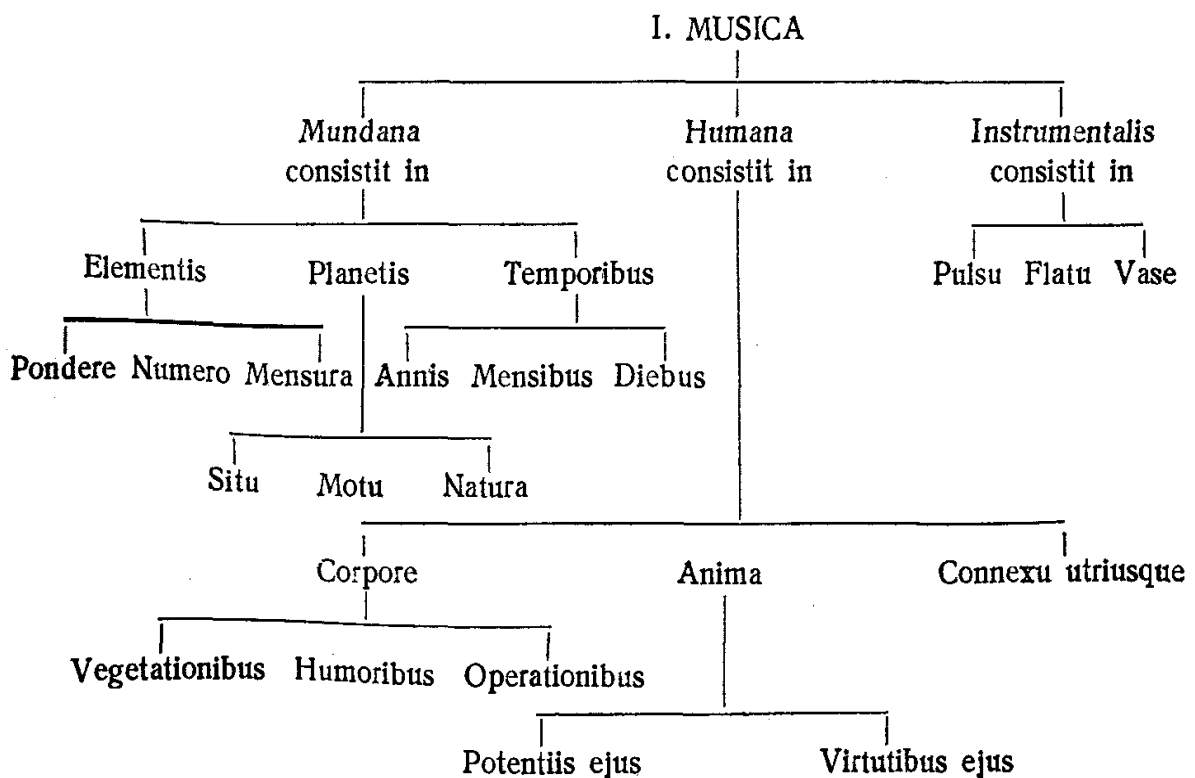
Schema 2.

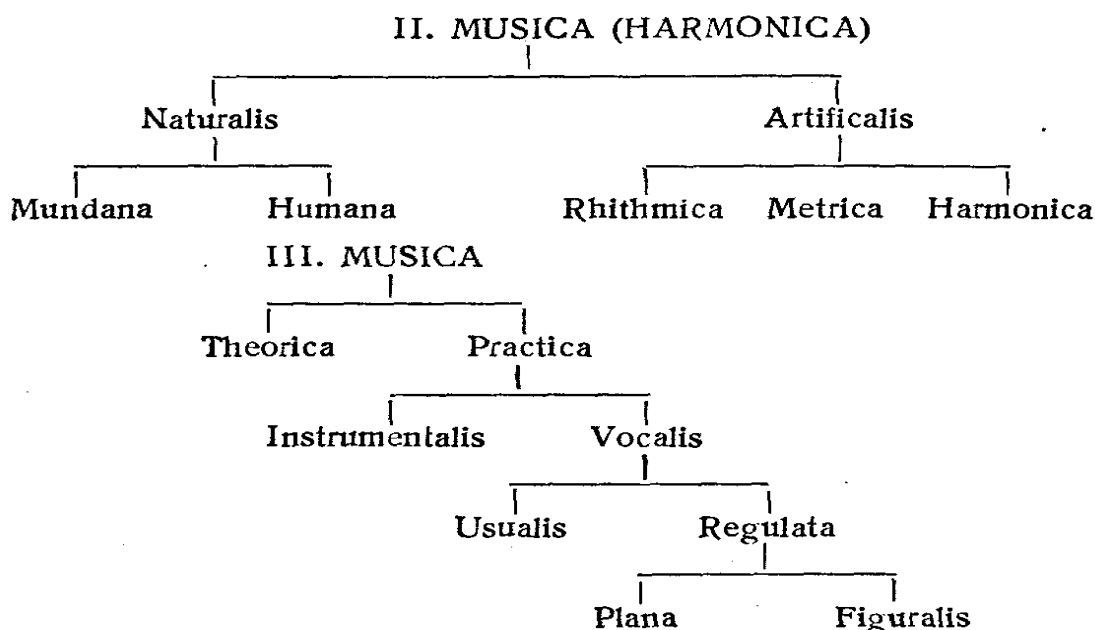

Sisteme de clasificare a muzicii și muzicologiei în secolele XVI-XIX

Johannes Cochlaeus în tratatul său *Tetrachordum musices* editat la Nuernberg în 1511 și reeditat în 1516 propune trei modalități de împărțire a muzicii. Criticul muzical rus V. Stasov a elaborat un tabel (schema 3) în care a redat într-o formă schematică sistemul lui Cochlaeus [31, p. 51-52].

Schema 3.

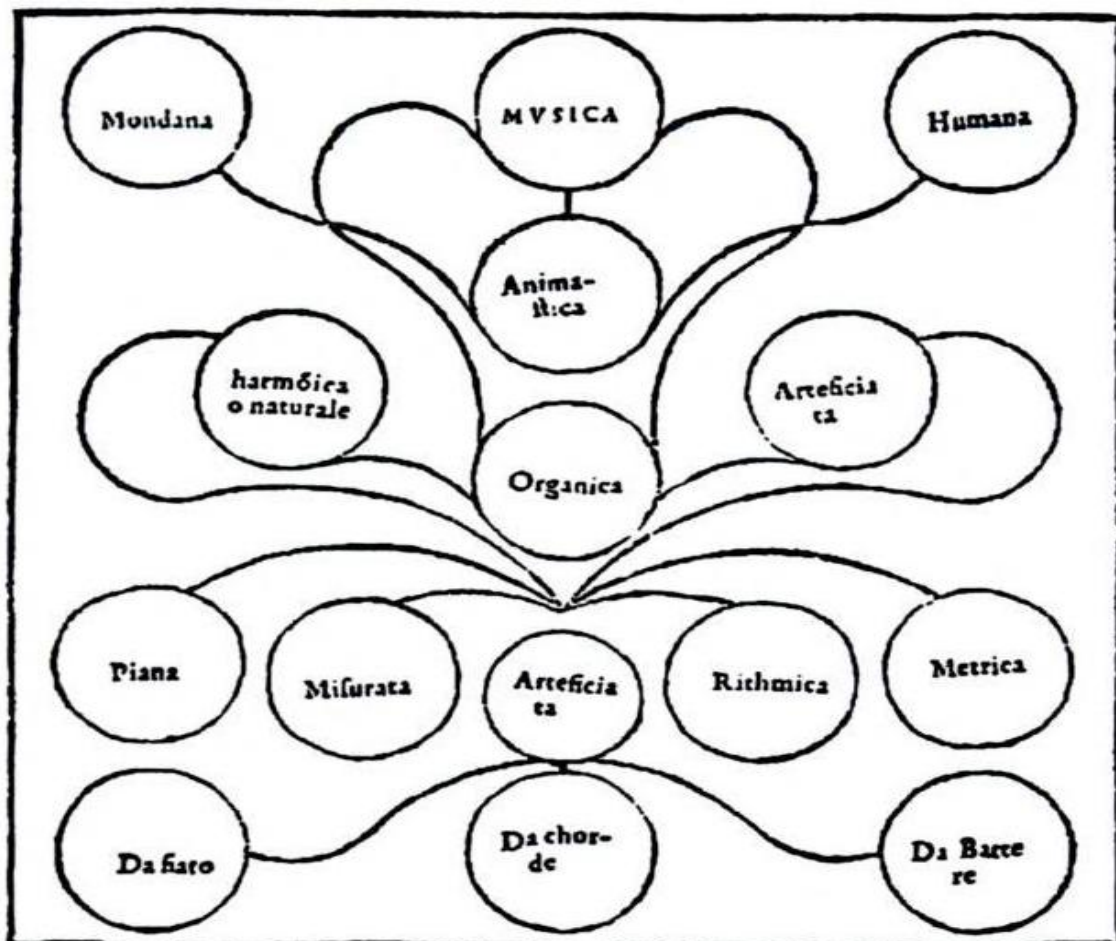
În anul 1537 **Nicolas Listenius** (1510 - ?) în tratatul său *Musica ab authre denuo recognita* propune o împărțire a muzicii în trei ramuri: ***musica theorica*** (știința muzicală), ***musica practica*** (arta interpretării) și ***musica poetica*** (arta compoziției). Această divizare reiterează tradițiile lui Aristotel care, după cum se știe, împărțea cunoașterea în trei mari domenii: ***teoria, practica și poetica***.

În 1577 **Francisco Salinas** (1513-1590) în tratatul *De Musica* revizuieste tradiția boethiană de împărțire triplă a muzicii diferențind ***musica irrationalis*** – percepută doar cu auzul și bazată doar pe sentimente fără participarea intelectului (așa cum se percepe cântecul păsărilor), ***musica intelligibilis*** – bazată doar pe intelect care poate fi înțeleasă, dar nu și auzită (fiind născută nu din îmbinarea sunetelor, ci din relațiile între cifre și pe care anticii o numeau muzica sferelor) și ***musica instrumentalis*** care îmbină ambele – intelectul și sentimentele deoarece este plăcută auzului, descoperind totodată conștiinței noastre tainele armoniei.

În renumitul tratat *Le Istitutioni Harmoniche* editat în anul 1558 la Venezia **Gioseffo Zarlino** (1517-1590) propune o proprie divizare a muzicii care continuă tradițiile boethiene îmbinate cu viziunile renașcentiste. În

clasificarea (schema 4) lui Zarlino muzica se împarte în două mari categorii: **musica animastica** care include *musica mundana* și *musica humana* și **musica organica** care include *musica naturale* (vocală) și *musica artificiale* (instrumentală: aerofonă, de coarde, de percuție).

Schema 4 preluată din: [26, p.187].

În anii 1770 în Franța în *Journal de musique theorique, pratique, dramatique et instrumental* o ediție periodică care a apărut pe parcursul a șapte ani rămânând neterminată, a fost publicat *Tableau de la musique*, care își propunea să expună „totul ce a fost spus sau făcut referitor la muzică nu doar de cei din Antichitate, dar și de oamenii contemporani, succesiv pe parcursul multor secole și până în prezent”. În această lucrare, atribuită lui **Nicolas Etienne Framery** (1745-1810) muzica este împărțită în trei mari domenii: **acustica, practica și istoria** (schema 5), fiecare divizându-se la rândul ei în mai multe ramuri.

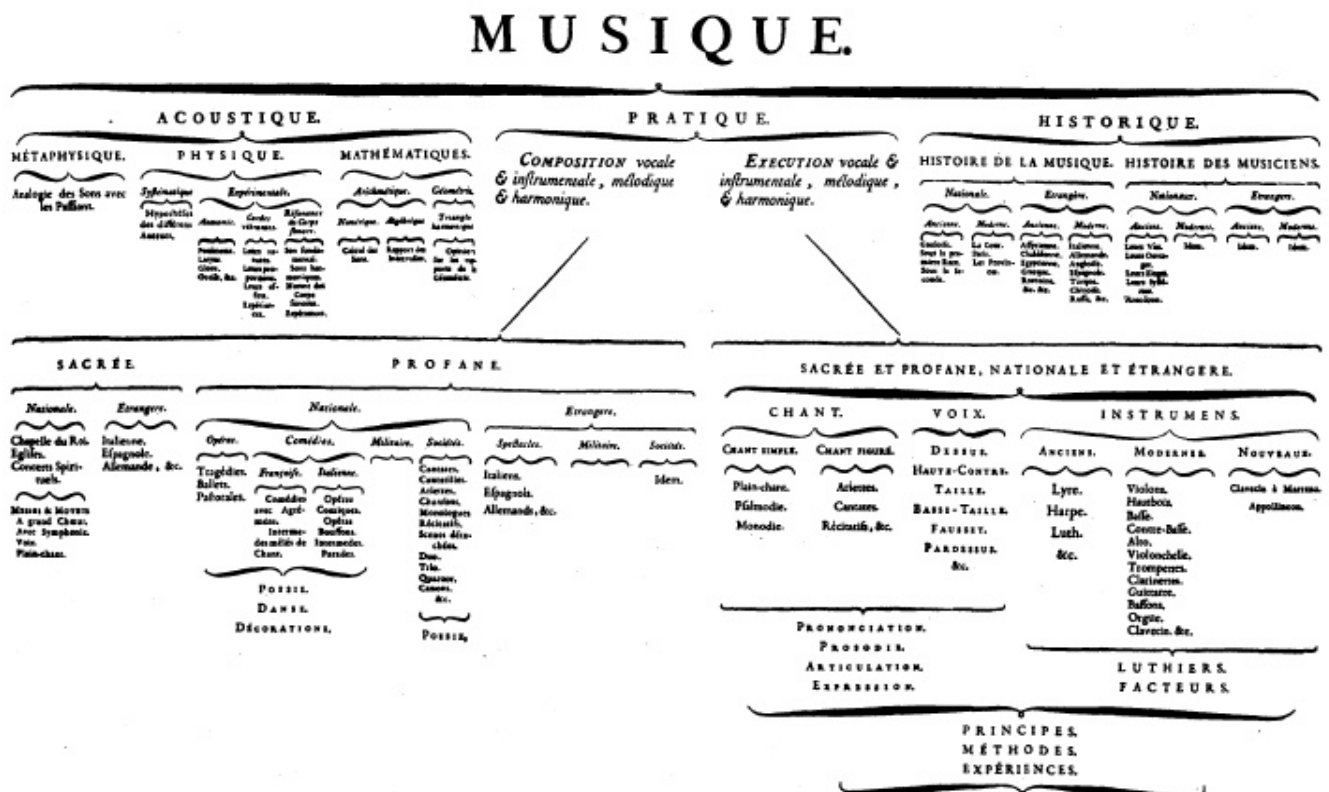
Acustica se compune din: metafizică, fizică și matematică fiecare fiind împărțit în mai multe compartimente.

Practica muzicală este împărțită în două ramuri paralele: compoziție și interpretare, care, la rândul lor pot fi melodice și armonice, vocale și instrumentale, sacre și laice, naționale și străine. Compartimentul compoziție este suplimentat cu unele domenii interdisciplinare și anume: muzică și dans, muzică și poezie, muzică și arta oratorică, muzică și scenografie în timp ce interpretarea include teoria muzicii, instruirea și construirea de instrumente.

Partea **istorică** include studiul muzicii naționale și străine, în trecut și în prezent, precum și studiul muzicienilor.

Schema 5 preluată din: Jean Duron *Regards sur la musique au temps de Louis XV*. Collines de Wavre, Editions Mardaga, 2007, p.58.

TABLEAU DE LA MUSIQUE ET DE SES BRANCHES.

'Tableau de la musique et de ses branches' by Nicolas Etienne Framery, from 'Journal de musique historique, théorique et pratique' (January 1770)

Spre deosebire de gânditorii antici și cei medievali, savantul german **Johan Nicolaus Forkel** (1749 - 1818) considerat pe bună dreptate unul din fondatorii muzicologiei în aspectul ei contemporan, tot el și primul biograf al lui Bach, realizează muzica nu cu matematica ci cu limba, considerând-o o formă de limbaj. La fel cum din litere apar silabele care dau naștere cuvintelor care se unesc în propoziții pentru a exprima gânduri și idei, sunetele se îmbină în motive, acestea unindu-se în fraze care dau naștere unor melodii care exprimă anumite sentimente și emoții. Tradițional studiul unui limbaj este organizat pe două nivele: gramatica și retorica, prima concentrându-se pe unitățile structurale mici – litere, silabe, cuvinte, propoziții simple, cea de-a doua continuând expansiunea progresiv până la formele elevate și imaginile complexe. La fel este organizată în opinia lui Forkel și știința muzicală. Viziunea sa asupra structurii muzicologiei el o expune pentru prima dată în lucrare sa *Despre teoria muzicii* publicată în anul 1777. Aici el enumeră cinci domenii care alcătuiesc știința muzicală și anume: **fizica sunetului** (sau acustica), **matematica sunetului**, **gramatica**, **retorica** și **criticismul muzical**. Ulterior, în 1783 în *Istoria generală a muzicii* Forkel transferă acustica, matematica și criticismul la categoria științelor auxiliare, prezentând o schemă simplificată a muzicologiei care se reduce la două domenii: **gramatica** și **retorica**¹.

Gramatica unei limbi este ansamblul de reguli de folosire a acelei limbi. Același termen este folosit și pentru știința care studiază astfel de reguli, ca ramură a unui studiu mai general al limbajului, numit lingvistică. Fiecare limbă are un set specific de reguli și deci o structură gramaticală distinctă.

Retorica este o disciplină care studiază (începând din antichitate) discursurile al căror scop este convingerea ascultătorului (modificarea opiniilor sale). Tratatele de retorică se ocupau de modul de găsire a ideilor

¹ Gramatica și retorica alături de dialectică (sau logică) alcătuiau așa numitul *trivium* care forma ciclul învățământului medieval elementar, urmat de *quadrivium* (aritmetica, muzica, geometria și astronomia) care se învăța mai târziu.

(*inventio*), de organizarea lor (*dispositio*), de formularea lor în modul cel mai pregnant, cu ajutorul figurilor de stil (*elocutio*), de memorizarea discursului (*memoria*) și de rostirea sa în public (*actio*).

Gramatica are de a face cu structura de bază a limbii: structura frazelor, acordul între verbe și substantive, ordinea cuvintelor într-o propoziție, etc. Retorica ține de stilul limbajului, astfel încât acesta să fie cât mai elocvent și mai convingător.

Deci, în clasificarea lui Forkel știința muzicii se împarte în două compartimente – gramatica și retorica, fiecare din ele divizându-se în capitole:

Gramatica	Retorica
<ol style="list-style-type: none">1. modurile care include studierea sunetelor și funcțiilor ce le revin în scara modală și într-o melodiile simplă;2. teoria armoniei pornind de la studiul trisonurilor și septacordurilor, incluzând tratarea disonanțelor și cromatismelor, studiul tonalității și modulației;3. prozodia muzicală care cercetează structurile ritmice, problema accentelor, metrul și frazarea. <p>Gramatica mai conține încă 3 științe auxiliare: acustica (denumită anterior fizica sunetului), semiografia (sau teoria semnelor) și canonică (teoria clasificării semnelor)</p>	<ol style="list-style-type: none">1. periodizarea muzicii2. stilurile muzicale3. genurile muzicale4. orânduirea ideilor muzicale, orânduirea estetică5. interpretarea muzicală <p>Retorica mai conține o știință auxiliară și anume critica (sau criticismul), care privește:</p> <ol style="list-style-type: none">1) necesitatea, principiile, regulile2) frumosul absolut sau relativ (național, individual)3) gustul: național și individual

Sisteme de clasificare a muzicologiei în secolele XX-XXI

Primul savant care a utilizat noțiunile de *istoric* și *sistematic* în clasificarea științei muzicale a fost **Guido Adler** (1855-1941), muzicolog austriac care în anul 1885 în articolul *Umfang, Methode und Ziel der Musikwissenschaft* (*Obiectul, metoda și scopul muzicologiei*) propune publicului propriile viziuni asupra clasificării muzicologiei dezvoltate și aprofundate mai

târziu în studiu său fundamental *Methoden der Musikgeschichte* (*Metoda istoriei muzicii*) publicat la Leipzig în anul 1919. Conform acestei clasificări toate disciplinele muzicale se împart în două grupuri mari: **istorice** și **sistematice** (schema 6). Din primul grup fac parte așa domenii ca istoria muzicii împărțită pe epoci, țări, școli și autori, paleografia muzicală, sistematizarea formelor muzicale în plan istoric și studiul instrumentelor sau organologia. Disciplinele sistematice au menirea de a stabili așa numitele legi supreme ale muzicii și de a cerceta cum acestea se manifestă în domeniul armoniei, melodiei, ritmului, esteticii, psihologiei, pedagogiei și didacticii muzicale, precum și în ceea ce numim noi astăzi etnomuzicologie.

Istoria	Sistematica
<p>Istoria muzicii după epoci, popoare, imperii, țări, ținuturi, orașe, școli, artiști:</p> <ol style="list-style-type: none">1. paleografia (notația);2. clase fundamentale istorice (gruparea formelor muzicale);3. legi:<ol style="list-style-type: none">a) cum se prezintă operele fiecărei epocib) cum au fost concepute și predate de teoreticienii timpuluic) cum se reflectează în exercitarea artei4. instrumente muzicale. <p>Științe auxiliare: Istoria universală cu paleografie, cronologie, bibliografie, știința bibliotecilor și arhivistica, știința literară și filologia, istoria religiilor, artelor mimice și a dansului, biografistica, statistica asociațiilor și instituțiilor muzicale.</p>	<p>Stabilirea legilor supreme în diferite ramuri ale artei muzicale:</p> <ol style="list-style-type: none">1. investigarea și fundamentarea acestora în armonie (aspectul tonal), ritmica (aspectul temporal), melos (aspectele tonal + temporal);2. estetica și psihologia artei muzicale:<ol style="list-style-type: none">a) compararea, valorificarea și relația lucrărilor cu persoanele care percep;b) complexul nemijlocit de probleme interdependente cu aceste;3. pedagogia și didactica:<ul style="list-style-type: none">- teoria generală;- teoria armoniei;- c-p;- teoria componisticii;- teoria instrumentației;- metodică cantului vocal și instrumental;4. muzicologia / cercetare și comparare în slujba etnografiei și folcloricii. <p>Științe auxiliare: acustica, matematica, logica (gândirea muzicală), fiziologia (teoria senzațiilor), gramatica, metrica, poetica, pedagogia, estetica etc.</p>

Schema 6 preluată din: [1, p. 16-17].

Musikwissenschaft

I. Historisch.

(Geschichte der Musik nach Epochen, Völkern, Reichen, Ländern, Gauen, Städten, Kunstschulen, Künstlern).

A. musikalische Paläographie (Notationen).	B. Historische Grundelassen (Gruppierung der musikalischen Formen).	C. Historische Aufeinanderfolge der Gesetze. 1. wie sie in den Kunstwerken je einer Epoche vorliegen, 2. wie sie von den Theoretikern der betreffenden Zeit gelehrt werden. — 3. Arten der Kunstausübung.	D. Geschichte der musikalischen Instrumente.
--	---	--	--

Hilfswissenschaften: Allgemeine Geschichte mit Paläographie, Chronologie, Diplomatie, Bibliographie, Bibliotheks- und Archivkunde. Litteraturgeschichte und Sprachkunde. Geschichte der Liturgien. Geschichte der mimischen Künste und des Tanzes. Biographistik der Tonkünstler, Statistik der musikalischen Associationen, Institute und Aufführungen.

II. Systematisch.

Aufstellung der in den einzelnen Zweigen der Tonkunst zuhöchst stehenden Gesetze

A. Erforschung und Begründung derselben in der <i>Harmo- 2. Rhyth- 3. Melik</i> <i>nik</i> <i>mik</i> <i>(Cohärenz</i> Tonal od. (temporär von tonal tonlich). oder zeitlich). porär). Relation mit den apper- cepirenden Subjecten behufs Feststellung der <i>Kriterien des musika-</i> <i>lisch Schönen.</i>	B. Aesthetik der Tonkunst. 1. Vergleichung und Werthschätzung der Gesetze und deren Relation mit den appercepirenden Subjecten behufs Feststellung der <i>Kriterien des musikalisch Schönen.</i> 2. Complex unmittelbar und mittelbar damit zusammenhängender Fragen.	C. Musikalische Pädagogik und Didaktik (Zusammenstellung der Gesetze mit Rücksicht auf den Lehrzweck) 1. Tonlehre, 2. Harmonielehre, 3. Kontrapunkt, 4. Compositionslehre, 5. Instrumentationslehre, 6. Methoden des Unterrichtes im Gesang und Instrumentalspiel.	D. Musikologie (Untersuchung und Vergleichung zu ethnographischen Zwecken).
---	---	--	---

Hilfswissenschaften: Akustik und Mathematik. Physiologie (Tonempfindungen). Psychologie (Tonvorstellungen, Tonurtheile und Tongefühle). Logik (das musikalische Denken). Grammatik, Metrik und Poetik. Pädagogik. Ästhetik etc.

Principala deficiență a clasificării lui Adler, de altfel recunoscută ca una clasică, constă în divizarea oarecum mecanică a celor două viziuni cognitive asupra artei muzicale. Și dacă muzicologia istorică se apropie în viziunea lui Adler de sfera științelor umanitare, explicarea legilor supreme ale muzicii, de care se ocupă sistematic, ar fi trebuit să se facă în opinia lui reieșind din logică, matematică, fiziologie și alte științe ale naturii sau exacte.

Între aceste două ramuri ale muzicologiei a existat, în conformitate cu opinia muzicologului american Charles Seeger [23, p. 6], o schismă care a condus în unele cazuri la un anumit decalaj și la o privilegiere a orientării istorice, în special în țările latine (Franța, Italia, Spania). În tradiția anglo-saxonă și în cea germană din contra se observă o turnură spre abordarea sistematică. Prin urmare, idealul ar consta în stabilirea unui echilibru între cele două abordări având în vedere istoria și sistematica ca două direcții distincte, separate, dar interconectate și interdependente în interiorul științei muzicologice. Clasificarea lui Adler, ca și multe alte clasificări, este una destul de convențională deoarece nu există hotare ferme între diferite domenii ale muzicologiei, majoritatea din ele avându-și propria teorie (sistematică) și istorie.

Considerând că demersul muzicologic trebuie să pornească de la actul psihologic al creației artistice, de la exteriorizarea viziunii creative interne a artistului care are valoare artistică ca ceva cu totul nou, reputatul muzicologul german **Hugo Riemann** (1849-1919) în lucrarea sa *Grundriss der Musikwissenschaft (Planificarea muzicologiei)* publicată în anul 1908 expune propria-i viziune asupra structurii științei muzicale reducând-o la cinci domenii principale:

1. **acustica**
2. **fiziologia și psihologia sonoră** (Ton-Physiology și Ton-Psychology)
3. **estetica**
4. **teoria specială a muzicii**

5. istoria muzicii. A se vedea: [5, p.13].

Muzicologul și profesorul american **Waldo S. Pratt** (1857-1939) în 1888 propune un sistem de clasificare a muzicologiei care include șapte compartimente : **fizica** muzicală sau acustica; **psihologia** muzicală; **poetica** muzicală (compoziția și teoria muzicii); **estetica** muzicală; **grafica** muzicală (notația); **tehnica** sau tehnologia muzicală (construcția instrumentelor și interpretarea) și **practicile** muzicale care presupun organizarea celor mai diverse activități cu implicarea muzicii și a altor componente: poezia, drama, ritualul religios, terapia etc. Ulterior, în 1915 în articolul său *On Behalf of Musicology (În numele muzicologiei)* [21] publicat în primul volum al revistei *The Musical Quarterly (Trimestrial muzical)* el expune o schemă revizuită a acestui sistem reducându-l la patru ramuri: **istoria muzicii; enciclopedia muzicală** (taxonomia); **criticismul muzical** și **pedagogia muzicală**.

Pe parcursul primelor decenii ale sec.XX conceptul muzicologiei s-a aflat sub influența directă a viziunii adleriene și a principiilor stabilite de acest savant. Pornind din anii 40 viziunile muzicologilor încep să se diversifice apărând mai multe concepte mai mult sau mai puțin originale.

În 1941 a apărut unul din primele manuale de muzicologie *Introducere în muzicologie* de **Glen Haydon** [13]. Savantul american propune o proprie sistematizare a științelor muzicale luând ca model clasificarea adleriană.

I. Orientarea sistematică în viziunea lui Haydon include:

1. **Acustica** care se axează pe descrierea naturii fizice a muzicii;
2. **Psihofiziologia** care tratează problemele legate de muzică ca formă de manifestare a comportamentului uman;
3. **Estetica** care abordează problemele specificului muzicii și valorilor muzicale;
4. **Pedagogia** care este legată de tot spectrul problemelor educației muzicale;

5. **Antropologia** sau muzicologia comparată care examinează muzica ca element al mediului sociocultural al diferitelor popoare;

6. **Teoria muzicii** – unica știință intrinsec muzicală, cercetează opera de artă muzicală în sine având ca scop explicația organizării interne a compoziției, examinarea formei, mijloacelor de expresie etc. Anume teoria muzicii reprezintă ramura de bază a domeniului sistematic fiind și cel mai plener reprezentată în curriculumurile la toate nivelele învățământului muzical.

II. Orientarea istorică se împarte în trei domenii:

1. **Filosofia istoriei muzicii** care examinează metodologia aplicată în acest domeniu (metodele genetică, ciclică, teoria fluctuațiilor, relativismul istoric, relevanța și causalitatea, pluralismul, teoria și practica istoriografiei);

2. **Sursele istoriei muzicii** de la Antichitate până în secolul XIX;

3. **Probleme și metode** ale cercetării istorice a muzicii

Profesorul și muzicologul american **Demar Irvine** în lucrarea sa *Methods of Research in Music (Metode de cercetare în muzică, 1945)* divizând știința muzicală în aceleași două direcții mari – sistematica și istoria – stabilește următoarele domenii ale muzicologiei:

I. **Sistematica:**

1. **Teoria muzicii** care însumează toate cunoștințele și principiile ce reglementează tehnicile de compoziție muzicală precum și terminologia în acest domeniu;

2. **Estetica** muzicală care vizează conceptul muzicii ca gen de artă, scopul său artistic, efectul asupra auditorului și relațiile cu alte arte;

3. **Etnografia** muzicală care cercetează muzica și practicile muzicale la diferite grupuri de popoare.

4. **Acustică** care presupune cunoașterea științifică a naturii și însușirilor fizice ale sunetului;

5. **Fiziologia** care examinează simțul auzului, abilitățile fiziologice în procesul de interpretare vocală și instrumentală;

6. **Psihologia** muzicală care include cunoștințe despre puterea și funcțiile minții în relație cu muzica, psihologia interpretării și cea a percepției muzicale.

II. **Istoria:**

1. **Biografia** care cuprinde cunoștințe despre viața compozitorilor și interpreților;

2. **Muzicografia** care oferă informații despre compozițiile muzicale, despre notația și stilul acestora;

3. **Istoriografia** care vizează organizarea cronologică a tuturor faptelor cunoscute care se referă la o anumită perioadă, regiune, grup sau instituție.

4. **Organografia** care descrie construcția și istoria instrumentelor muzicale, abordând și problemele interpretării;

5. **Istoria și teoria notației;**

6. **Istoria filosofiei și esteticii** muzicale care include cunoștințe despre ce s-a scris despre muzica ca artă în diferite epoci. A se vedea: [5, p.14, 15].

După cum observăm sistematizările lui Haydon și Irvine au mai multe puncte de tangență, dar și anumite deosebiri.

Cercetătoarea belgiană **Suzanne Clerx-Lejeune** [6] împarte muzicologia în patru domenii: 1. **Teorica** care vizează matematica sunetului; 2. **Fizica** legată de procesul de emiterie a sunetului; 3. **Estetica** preocupată de studiul formelor și 4. **Filosofia** care examinează esența muzicii și rolul său social.

Muzicologul american Lloyd Hibberd, în articolul *Musicology Reconsidered* [13] diferențiază patru mari domenii ale cercetării.

✓ Primul din ele este legat doar **tangențial** de muzică și include studiile biografice și jurnalismul muzical.

✓ Al doilea domeniu este considerat de autor ca fiind unul **marginal** față de muzică deoarece științele care îl constituie – acustica,

fiziologia și psihologia – cercetează muzica ca fenomen secundar față de altele.

- ✓ Al treilea domeniu denumit de Hibberd **intermediar** include organologia, etnomuzicologia, estetica și criticismul – ramuri care abordează muzica îmbinând-o cu alte sfere.
- ✓ Și ultimul domeniu apreciat de autor ca fiind în primul rând **muzical** se axează pe teoria speculativă, lexicografie, paleografie, editarea muzicii vechi, interpretarea muzicii vechi, istoria muzicii și muzicografie [14, p.32].

Muzicologul german **K. G. Fellerer**, în *Introducere în Muzicologie (Einführung in die Musikwissenschaft, 1953)*, divizează muzicologia în următoarele branșe: 1. Fundamente ale muzicii; 2. Audiția și percepția sonoră; 3. Elementele muzicii; 4. Elementele constructive; 5. Creația muzicală; 6. Tipuri de muzică; 7. Evaluarea muzicii și 8. Muzicologia aplicată. A se vedea: [4, p.16].

În anul 1955 muzicologul american de origine germană **Hans Heinz Drager** (1909-1968) propune un propriu sistem apropiat de sistemul lui Adler care include:

I. Istoria muzicii:

1. istoria notației;
2. istoria teoriei muzicii;
3. interpretarea filologică a literaturii despre muzică;
4. organologia;
5. iconografia și
6. practica interpretativă;

II. Muzicologia sistematică:

1. acustica care studiază sistemele sonore, fizica sunetului, acustica încăperilor, imprimarea și reproducerea etc.;
2. fiziologia interpretării vocale și instrumentale, inclusiv cea a auzului;

3. psihologia auzului;
4. psihologia muzicală;
5. estetica;
6. filosofia muzicii;

III. Folcloristica și etnografia;

IV. Sociologia muzicii;

V. Muzicologia aplicată:

1. pedagogia;
2. critica;
3. tehnologia sau construcția instrumentelor. A se vedea: [32, p. 38, 39].

În fundamentală enciclopedie muzicală germană MGG *Die Musik in Geschichte und Gegenwart (Muzica în istorie și în prezent)* muzicologii **Walter Wiora** și **Hans Albrecht** împart muzicologia în patru domenii mari:

I. Științe muzicale fundamentale:

1. acustica,
2. fiziologia muzicii,
3. psihologia muzicii,
4. teoria muzicală sistematică,
5. analiza,
6. estetica,
7. muzicologia filosofică;

II. Istoria muzicii;

III. Folcloristica și etnografia:

1. muzica popoarelor sălbatice,
2. muzica populară a popoarelor europene,
3. muzica Orientului

IV. Geografia și sociologia muzicii care include cercetările muzicii autohtone, ale muzicii altor țări și cercetările sociologice. A se vedea: [32, p. 40].

Muzicologul francez **Jasques Handschin** [11] împarte știința muzicală în trei grupuri, și anume:

1. **istorie,**
2. **etnologie și**
3. **psihologie.**

Muzicologul și compozitorul francez **Jacques Chailley** [3] diferențiază muzicologia **internă** și cea **externă**.

Muzicologul austriac **Albert Welek** diferențiază **etnomuzicologia, istoria și muzicologia sistematică**.

În *Enciclopedia muzicii* editată șa Barcelona în anul 1954 muzicologia sau studiul științific al muzicii în diferitele ei manifestări are următoarea structură:

1. **muzicologia filosofică** (estetica muzicală);
2. **muzicologia în științele naturale** (acustica, fiziologia și psihologia sonoră);
3. **muzicologia folclorului și etnografia** (muzicologia comparată și studierea instrumentelor
4. **muzicologia ca investigație istorică** (istoria muzicii europene și a popoarelor primitive). A se vedea [5, p.16].

Emile Haraszi [12] împarte muzicologia în patru grupuri de discipline:

1. **științe muzical-filosofice:** estetica, sociologia și filosofia muzicii
2. ramuri ale muzicologiei care se atașează științelor **exacte** și celor **naturale** – fiziologia, psihologia sunetului, tehnologia, muzica electronică și cea concretă, mecanica instrumentelor
3. **muzicologia comparată:** etnografia și etnologia
4. **muzicologia istorică** care cercetează evoluția elementelor muzicii, a operelor și a maeștrilor, organografia, bibliografia, iconografia cărora li se adaugă și disciplinele componistice, interpretative și pedagogice.

Savantul rus **Iurie Keldîș** divizează știința muzicală în **teorie, istorie, etnomuzicologie și critică** [28, p.100, 101].

În viziunea unui alt muzicolog rus **Moris Bonfeld** [26, p.8, schema 1] muzicologia se compune din patru domenii mari:

1. **filosofia muzicii**: estetica, psihologia, semiotica;
2. **teoria muzicii**: acustica, teoria elementelor limbajului muzical, polifonia, armonia, organologia, analiza operelor muzicale;
3. **istoria muzicii**: istoria muzicii din Antichitate, istoria muzicii de tradiție europeană, istoria muzicii din țările Asiei și Africii;
4. **etnomuzicologia**: estetica și teoria folclorului muzical, folclorul muzical slav (rus), folclorul muzical al altor țări și popoare.

În **tradiția științifică anglo-americană** astăzi se diferențiază următoarele domenii ale științei despre muzică:

1. **muzicologia istorică** care include istoria și istoriografia muzicală;
2. **teoria și analiza**;
3. **textologia** sau studiul textelor, descifrarea diferitelor notații etc.;
4. **arhivistica**;
5. **lexicografia și terminologia**;
6. **organologia și iconografia**;
7. **istoria și teoria notației**;
8. **estetica**;
9. **sociomuzicologia**;
10. **psihologia** și cercetarea auzului;
11. **criticismul** (evaluarea, descrierea și interpretarea critică a fenomenelor muzicale);
12. **practica interpretativă**;
13. **acustica**;
14. **hermeneutica**;
15. **noua muzicologie** (gender, pop etc.).

Coordonatorii Primului Congres de Muzicologie Interdisciplinară Richard Parncutt, Annekatrin Kessler și Fränk Zimmer (Universitatea din Graz, Austria) împart disciplinele muzicale în patru grupuri mari pornind de la modul de abordare și propunând tot aici unele definiții, explicații și exemple:

HUMANITIES

Discipline	Definition, explanation, or examples
Art history and theory	(visual) aesthetics, art criticism, iconography and iconology, structural analysis, form and symbol, art reception, media, visual culture, psychology and sociology of art
Cultural studies	subjectivity, mentality, ideology, gender, sexuality, "race", class, politics, economics, popular culture, postmodernism, poststructuralism, intermediality, intertextuality
History (of music)	the (western) musical repertory, its sources and analysis and its historical and social context, including the history of perception, reception, composition and performance
Literature and philology (of music)	literary critical methodology, composition and rhetoric, comparative literature, literary aesthetics, classicism, romanticism, modernism, postmodernism
Philosophy (of music)	meaning, definition, reality, purpose, underlying principles, ideas, "isms", aesthetics, beauty, taste, experience, questions not addressed in other (musical and musicological) disciplines, context and wider implications

I. Discipline **umaniste**:

istoria și teoria artelor (estetică, criticism, iconografie, iconologie, analiză structurală, formă și simbol, receptarea artei, media, cultura vizuală, psihologia și sociologia artei); **studiile culturale** (subiectivitate, mentalitate, ideologie, gender, sexualitate, "rase", clase, politici, economici, cultura populară, postmodernism, poststructuralism, intermedialitate, intertextualitate); **istoria** muzicii (repertoriul muzical vestic, sursele și analiza acestuia în context social și istoric, inclusiv istoria percepției, receptării, compoziției și interpretării); **literatura și filologia** muzicii (metodologia critic-literară, compoziția și retorica, literatura comparată, estetica literară, clasicim, romantism, modernism, postmodernism); **filosofia** muzicii (gândire, definiție, realitate, scop,

principii de bază, idei, "isme", estetici, frumos, gust, experiență, întrebări care nu sunt abordate de alte discipline, context și implicații largi);

SCIENCES

Discipline	Definition, explanation, or examples
Acoustics (of music)	physical acoustics of music, music instrument design, electroacoustics, physiological acoustics of hearing and singing
Computing, mathematics and statistics (in musicology)	mathematical and statistical theory, modelling and algorithms, statistical analysis of databases (of musical scores or sound files), data mining, pattern recognition, digital signal processing, computer music, music information retrieval, electronic technology and media
Psychoacoustics and auditory (music) perception	empirical study of quantitative relationships between physical and perceptual properties of (musical) sounds; perceptual thresholds; pattern recognition; auditory scene analysis
Psychology (of music)	cognition, motor control, expression, development, motivation, ability, skill acquisition, personality
Physiology and biology (of music)	neuroscience of music perception and performance, physiology, biology of motor control in music performance, biomusicology, genetics, evolution

II. Discipline științifice:

acustica (acusticile fizice ale muzicii, construcția instrumentelor muzicale, electroacustica, acustica psihologică a auzului și cântului); **informatica, matematica și statistica** în muzicologie (teorii matematice și statistice, modelare și algoritm, analize statistice ale bazelor de date (partituri sau fișiere sonore), muzica procesată la calculator, procesarea digitală a semnalelor sonore, informatica muzicală, tehnologii electronice și media); **psihacustica și percepția** muzicii (studii empirice ale relațiilor cantitative între proprietățile fizice și perceptuale ale sunetelor muzicale, praguri perceptuale, recunoașterea formelor, analiza scenei auditive); **psihologia** muzicii (cunoașterea, controlul motricii, expresia, dezvoltarea, motivația, abilitatea, achiziții de îndemânare, personalitatea); fiziologia și biologia muzicii (neurologia percepției și

interpretării muzicale, fiziologia, psihologia, biologia controlului motric al interpretării muzicale, biomuzicologia, genetica, evoluția);

MIXTURES OF HUMANITIES AND SCIENCES

Discipline	Definition, explanation, or examples
Ethnomusicology	the (historical and systematic) study of (non-western, folk, and multiethnic) musics in their social, cultural and anthropological context
Linguistics	the nature and structure of human languages; language as a cultural, social, and cognitive-psychological phenomenon; music as language
Prehistory and archeology (of music)	the study of prehistoric musical cultures by excavation and description of their remains; chronology; role and function of ancient music instruments
Sociology (of music)	the role of music in: the identity of individuals and groups; relationships and family; gender stereotypes; institutions, national states, politics, war and peace; the origin, development, organisation and functions of human society
Music theory, analysis and composition	approaches to the understanding of musical structure, including compositional theory and semiotics

III. Discipline **mixte** (care îmbină abordarea științifică și cea umanistă):

etnomuzicologia (studiul istoric și sistematic ale muzicilor extraeuropene, folclorice și multientice în contextul lor social, cultural și antropologic); **lingvistici** (natura și structura limbajelor umane, limbajul ca fenomen cultural, social și cognitiv-psihologic, muzica ca limbaj; **preistoria și arheologia** muzicii (studiul culturilor muzicale preistorice prin excavarea și descrierea vestigiilor acestora, cronologia, rolul și funcțiile instrumentelor vechi); **sociologia** muzicii (rolul muzicii în: identitatea indivizilor și grupurilor, relațiile de familie, stereotipurile de gen, instituții, state, politici, în război și pace, originile și dezvoltarea, organizarea și funcționarea societății umane); **teoria, analiza și compoziția** (abordări pentru înțelegerea structurilor muzicale, inclusiv teoriile compoziționale și semiotice);

PRACTICALLY ORIENTED DISCIPLINES

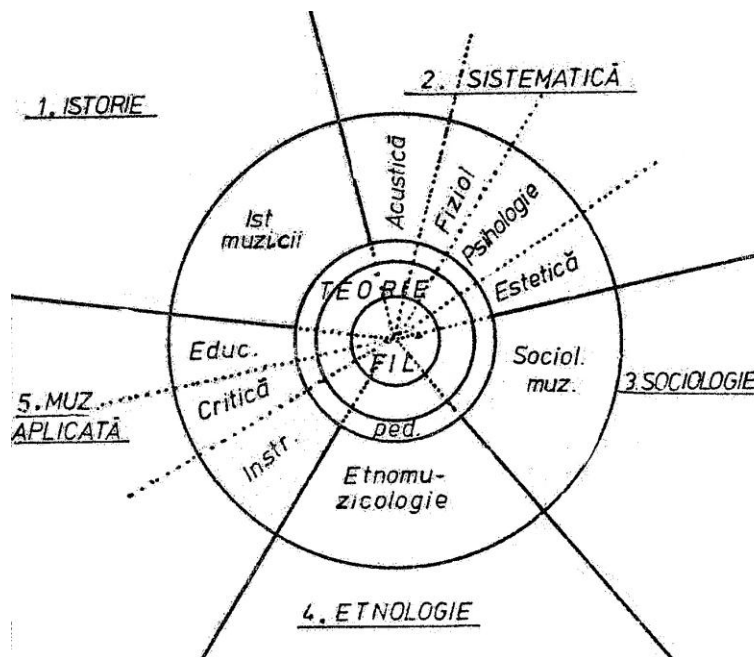
Discipline	Definition, explanation, or examples
(Music) Education	individual and classroom teaching and learning both within and outside schools: theory, approaches, and systematic investigations of their validity and effectiveness
(Music) Medicine and Therapy	performance injuries, physiology, music therapy, performance anxiety, stress
Music performance	history of performance practice; advanced performance techniques and pedagogy

IV. Discipline orientate practic:

educația muzicală (predarea și învățarea auditorială și individuală în școală și în afara ei, teoria, abordări și investigații sistematice a validității și eficienței acestora); **medicina și terapia** muzicală (leziuni interpretative, psihologia, terapia muzicală, anxietatea interpretativă, stresul); **interpretarea** muzicală (istoria practicii interpretative, tehnici și pedagogii avansate de interpretare). A se vedea [4, p.17, 18].

„În gândirea științifică romană **Xenopol** adoptă principiul clasificării triadice: conform căreia științele se împart în **genetice, sistematice, fenomenologice**, iar în muzică **Iacob Mureșanu** în 1888 reia principiul antic al **teoriei și practicii**, adoptând în prima clasă deci în știința muzicii; **gramatica, acustica, canonica, melodica, estetica**. **George Breazul** în cursul său *Enciclopedia și pedagogia muzicii* citit la Conservatorul din București integrează **psihologia, logica și teoria cunoașterii, estetica, istoria muzicii, folclorul și metodologia specială** a muzicii și a lecției practice” [7, p.364].

Romeo Ghircoiasiu [8] propune o clasificare care conține cinci sectoare mari: **istorie, sistematică, sociologie, etnologie și muzicologie aplicată**, unele având mai multe discipline. Schema 7.

Victor Giuleanu în prefața la *Tratatul de teorie a muzicii* [10] deosebește șase ramuri ale arborelui muzicologic:

1. **Sistematica** = teoria generală a muz., armonia, polifonia, formele, instrumentația și orchestrația, estetica și compoziția,
2. **Istoria muzicii**;
3. **Etnomuzicologia**;
4. **Psihologia** muzicală;
5. **Sociologia** muzicală;
6. **Semiotica** muzicală.

Muzicologul clujean **Pavel Pușcaș** diferențiază nouă domenii „care s-au constituit în câmpuri relativ separate și specializate ale muzicologiei” [22, p.32], și anume:

1. Studiul și reflectarea devenirii diacronice a artei muzicale (adică **istoria muzicii**);
2. **muzicologia analitică** și teoretică incluzând atât tehnicile de scriitură, cât și formele și genurile muzicale;
3. **critica textualistă** sau filologică inițiată de către Kretchmar ca domeniu specific de studiu al textului muzical;

4. **cercetarea arhivistică** și documentalistică a surselor muzicale ca istoriografie;
5. **lexicografia** și **terminologia** atât din punct de vedere semantic, dar și al perspectivei istorice ce definește devenirea semiozei termenilor muzicologici;
6. **organologia** și **iconografia** asociată ca domeniu distinct al studiului documentar al practicii muzicale;
7. **Teoria interpretării**, bazată pe fundamentul organologiei atât în ce privește tehnica vocală, instrumentală, cât și aspectele de manifestare concretă a practicii muzicale;
8. **estetica muzicologică**;
9. **muzicologia coreologică** ce analizează raporturile dintre muzică și arta dansului.

Carmen Stoianov în lucrarea *Cercetare și comunicare în muzicologie* [24, p.16, 17] menționează pe bună dreptate că „muzicologia nu este o știință închistată, cu borne fix stabilite” și propune o structură destul de ramificată a acestui domeniu care include:

1. Muzicologia Istorică sau Istoria Muzicii
2. Etnomuzicologia
3. Critica Muzicologică
4. Noua Muzicologie
5. Teoria Muzicii
6. Cosmologia muzicală
7. Acustica muzicală
8. Percepția sau Cunoașterea Muzicală
9. Sociomuzicologia
10. Psihomuzicologia
11. Biomuzicologia sau Zoomuzicologia
12. Practica Interpretativă

13. Semiotica Muzicală.

În muzicologia din Republica Moldova este răspândită clasificarea triplă: **discipline istorice, sistematice sau teoretice și folclorice sau etnologice**. Fiecare din aceste domenii cuprinde și discipline generale și unele secundare. Considerăm necesar de a adăuga la aceste trei domenii încă unul care în ultimul timp se face tot mai vizibil și anume **istoria și teoria artei interpretative**.

Principii de clasificare a muzicologiei

Muzicologia contemporană prezintă o disciplină științifică extrem de complexă, concretizată printr-o totalitate de ramuri științifice, toate având același obiect: cunoașterea artei sonore în diferitele ei ipostaze. De la acest *în diferitele ei ipostaze* pornește elaborarea arhitectonicii sistemului științelor muzicale. Ca și alte fenomene sau obiecte muzicologia poate fi clasificată reieșind din mai multe considerente, adică în funcție de mai multe principii sau criterii de clasificare. Criteriile în clasificarea științelor, inclusiv a celor muzicale, sunt niște repere, norme sau reguli după care se stabilesc raporturile dintre diferite domenii ale cunoașterii. În muzicologie identifică, următoarele:

1. După **caracterul cercetării** muzicologia ca și alte domenii se împarte în:
 - *știință fundamentală*, scopul căreia constă în cunoașterea esenței muzicii, a legilor și legităților ei, în examinarea căilor concrete de dezvoltare a artei muzicale și de evoluție a limbajului muzical;
 - *știință aplicată* orientată spre popularizarea, spre aplicarea cunoștințelor obținute în domeniul fundamental. Anume acest domeniu asigură deschiderea muzicologiei spre societate prin așa activități cu sunt critica, jurnalistică, publicistică și pedagogia sau didactica muzicală.
2. După **tipul de cultură muzicală** (populară/tradițională sau profesionistă/academică) studiată:

- *muzicologie* care studiază toate fenomenele și manifestările culturii muzicale profesioniste/academice

- și *etnomuzicologie* în sarcinile căreia revine cercetarea multiplelor probleme ale artei muzicale populare/tradiționale.

3. După **obiectul de studiu** putem diferenția:

- *culturologia* muzicală care examinează natura și particularitățile structurale ale culturilor muzicale și tot spectrul de probleme despre care am vorbit deja la lecția despre culturologie;

- *estetica* sau filosofia muzicii care se axează pe problemele corelației între muzică și realitate, descoperă esența muzicii ca artă, specificul ei, vorbește despre conținutul muzicii ș.a.;

- *teoria limbajului muzical și a formei* ca unitate a calităților structurale și semantice ale muzicii [28].

4. După **tipurile de activitate** muzicală muzicologia poate fi împărțită în trei domenii:

- cea care studiază produsul activității *componistice*;
- cea care este orientată spre cercetarea *interpretării* muzicale;
- cea care se axează pe problemele *percepției* muzicii.

5. După gradul de **abordare directă sau indirectă** a fenomenelor muzicale știința muzicală include următoarele grupuri de discipline:

- disciplinele *de bază*: teoria / analiza / compoziția, interpretarea în afara oricăror contexte culturale, istorice sau stilistice;

- discipline *centrale*: etnologia / antropologia, istoria, psihologia, sociologia, studiile culturale, acustica;

- discipline *periferice* (care abordează subiecte limitrofe muzicii): informatica, psihoacustica, filosofia, fiziologia, preistoria;

- discipline *învecinate* (discipline care abordează alte forme de cultură și de comunicare): studiul artelor, literatura, lingvistica;

- discipline *practice* (aplicații specifice): educația, terapia, medicina [4, p.19].

6. După **metodele de cercetare** muzicologia se împarte în:

- muzicologie *istorică* scopul căreia constă în cercetarea diacronică a fenomenelor muzicale în toate amănunțele și particularitățile specifice ale lor, în perioade istorice concrete;
- și muzicologie *sistematică* sau teoretică care se ocupă de cercetare sincronică a fenomenelor muzicale cu scopul stabilirii unor legități generale ale muzicii.

Principalele metode de lucru ale muzicologiei tradiționale sunt metoda logică (sau teoretică) și cea istorică. Metoda logică reflectă procesul istoric într-o formă abstractă ea permite concentrarea atenției asupra rezultatelor procesului fără a ține seama de multe momente mărunte secundare. Metoda istorică cere studierea procesului nu numai în trăsăturile sale generale dar și în toate amănunțele și devierile, în forma sa originală și irepetabilă în care acest proces se manifestă într-o perioadă istorică concretă și în condiții concerte. Aceste două metode generale ale cunoașterii au contribuții la divizarea muzicologiei în ramurile istorică și sistematică sau teoretică. Locul aparte ocupat de etnomuzicologie sau de teoria și istoria artei interpretative este cauzat nu de folosirea unor metode speciale (cu toate că se folosesc și ele) ci prin obiectele specifice ale acestor domenii: în primul caz nu a creației profesioniste a compozitorilor ci a creației populare; în cel deal doilea – a artei interpretative. Ambele aceste ramuri cuprind divizări și specializări suplimentare.

Dacă termenul *muzicologie istorică* nu prea trezește semne de întrebare, celălalt – *muzicologie sistematică*, cere unele explicații.

Muzicologia sistematică este un termen umbrelă ce acoperă mai multe subdiscipline ale muzicologiei legate în primul rând de muzică în general mai mult decât de careva manifestări specifice ale muzicii (stiluri muzicale, lucrări concrete, tradiții naționale etc.). În opinia lui Richard Parncutt [20, p.3] muzicologia sistematică poate fi împărțită în două

subgrupuri: cea **științifică** orientată pe metode și date empirice furnizate de psihologie, sociologie, acustică, fiziologie, neurologie, științele cognitive, tehnologiile informaționale; și cea **umanitară** (sau culturală) bazată pe așa discipline și paradigme ca estetica psihologică, sociologia teoretică, semiotica, hermeneutica, criticismul muzical și studiile de gen. Muzicologia sistematică este mai neomogenă decât surorile sale muzicologia istorică și etnomuzicologia. Conținutul și metodele ei sunt mai diverse și sunt mai strâns legate de unele ramuri extramuzicologice. Este cea mai veche din cele trei domenii rădăcinile fiind plasate în antichitatea grecească. Cum afirmă Claude V. Palisca și Ian D. Bent [19] abordarea sistematică poate fi aplicată cu același succes tuturor branșelor muzicologice plasate de Adler în partea istorică: spre exemplu este absolut justificată o abordare sistematică a problemelor notației muzicale sau cea a clasificării formelor, sau a instrumentelor. Același lucru se referă și la etnomuzicologie.

Trebuie de menționat că diferențierea în teorie (sau sistematică) și istorie implică în primul rând diferențierea principiilor caracteristice de expunere a materialului. Teoria reprezintă sistemul legităților logice ale artei muzicale privite în procesul evoluției istorice, pe când istoria este o trecere în revistă a procesului evoluției muzicii în concordanță directă cu legitățile ei logice. În contextul celor menționate devine clar că nu există teorie curată și nici istorie curată. Este vorba doar de două moduri diferite de a explica aceleași lucruri, de două părți ale unui întreg. În fond orice fenomen, orice disciplină își are și istoria și teoria sa. Putem vorbi de teoria sonatei și de istoria ei, de teoria armoniei și de istoria ei etc.

După cum menționează R. Parncutt [4, p.6] opoziția *sistematic – istoric* reflectă într-o mare măsură opoziția *nomotetic – idiografic* introdusă în anul 1894 de W. Windelband pentru a diferenția rolul observațiilor obiective (științifice, bazate pe legitățile naturii) și a celor subiective (bazate pe experiența umană) în cadrul cercetărilor științifice. Abordarea nomotetică

este bazată pe tendința spre generalizare proprie într-o măsură mai mare științelor exacte și celor ale naturii și este orientată spre descoperirea principiilor generale fundamentate pe anumite legi. Cea idiogarfică din contra este direcționată spre studiul de caz ținând cont de specificitatea obiectului și este mai caracteristică științelor umanistice. Aceste două viziuni sunt complementare reflectând două dimensiuni ale aceleiași întreg.

Dacă la sfârșitul sec. XIX numeric predominau cercetările istorice, astăzi din contra observăm o abundență și o diversificare a studiilor sistematice deoarece acestea tind să acopere o arie vastă de demersuri cu aspect teoretic, analitic, psihologic, fiziologic, filosofic, semiotic etc. În ultimul timp tot mai mult se vehiculează ideea constituirii așa numitei **noii muzicologii** care se situează în opoziție sau în complementare cu muzicologia tradițională și se deosebește de aceasta nu atât prin obiectele cercetării cât prin optica acesteia. Noua muzicologie este un termen aplicat la un corp larg de cercetări începând cu anii '70 ai secolului trecut, cu un accent pronunțat pe teoriile culturale și interculturale, antropologice, feministe, structuraliste, postmoderniste ș.a., focusându-se și pe domenii mai puțin explorate cum sunt jazz-ul, muzica pop, cea a minorităților etc., lărgind astfel însăși limitele noțiunii de muzică, dar și metodologia preponderent pozitivistă a muzicologiei tradiționale, diversificând obiectele de studiu ale științei despre muzică și modificând structura acesteia.

Încheiere

Clasificarea este o operație logică care servește la ordonarea unui sistem conform anumitor criterii. Ea reprezintă o repartizare a fenomenelor pe grupuri asemănătoare după calitățile comune sau distinctive ale acestora într-o anumită ordine. Întotdeauna același obiect sau fenomen (și muzicologia nu constituie o excepție în acest context) poate fi clasificat în funcție de mai multe criterii de clasificare. Susținem opinia lui Titus Lates

care afirmă că „științele sunt în mare parte produse una din alta” [15, p.261]. În plus, multe discipline constituie o combinație între diferite domenii și astfel nu se pot încadra exact într-o clasificare.

La fel cum nu există o clasificare a științelor universal acceptată, nu există nici o clasificare universal acceptată a muzicologiei. „Fără îndoială că ele sunt mai multe, pentru că, oricând, se pot introduce noi criterii. Cele care se vor exhaustive cuprind științe care nici nu există, ci se presupune doar că vor fi posibile într-un viitor nu întotdeauna apropiat. Pe de altă parte, clasificările restrânse la științele actuale sunt nevoite să fie actualizate an de an” [15, p.255]. De la sfârșitul secolului XIX și până la începutul secolului XXI muzicologia s-a completat cu un șir de discipline noi cum ar fi sociologia, semantica și semiotica, psihologia, acustica, istoria și teoria artei interpretative etc. Suntem de acord cu Romeo Ghircoiașiu care afirmă că „toate disciplinele muzicale trebuie să asigure o maximă specializare a cercetării, dar și o neîncetată integrare în tot” [9, p.15].

Toți muzicologii în unanimitate susțin că muzicologia contemporană este un sistem complex care reflectă diversitatea și complexitatea culturii muzicale contemporane. Fiecare dintre ei însă vede acest sistem în mod diferit divizându-l în mai multe părți componente, reieșind din diverse considerente și bazându-se pe diverse principii metodologice.

În ultimul timp tot mai mult se scrie despre imaginea pluridisciplinară a muzicologiei și despre caracterul interdiscipinar al cercetărilor muzicologice. Profesorul Universității din Southampton Nicolas Cook afirmă că muzicologia, fiind orientată spre cercetarea tuturor aspectelor al întregii varietăți de fenomene sonore care își găsesc locul în vastul univers al MUZICII, prin însăși natura sa este inerent multidisciplinară [20, p.14]. Ca și în cazul altor discipline științifice structura muzicologiei poate fi asemănată cu un flux continuu care își modifică mereu aspectul în funcție de ”peisajul” temporal și geografic prin care își croiește drumul.

Teme practice, teme de discuție:

1. *Sistematizați și comentați sistemele de clasificare a muzicii citate în lucrare.*
2. *Sistematizați și comentați sistemele de clasificare a muzicologiei citate în lucrare.*
3. *Propuneți posibile criterii de clasificare a muzicologiei.*

Bibliografie:

1. Adler, G. *Umfang, Methode und Ziel der Musikwissenschaft*. In: *Selbständige Abhandlungen. Vierteljahrsschrift für Musikwissenschaft*, nr.1, p. 5-20. [online]. [accesat 10.11.2014]. Disponibil: http://musicology.ff.cuni.cz/pdf/gabrielova/Adler_UmfangMethodeUndZielDerMusikwissenschaft.pdf
2. Bukofzer, M. *The Place of Musicology in American Institutions of Higher Learning*. New York: The Liberal Arts Press, 1957. [online]. [accesat 23.02.2015]. Disponibil: http://www.ams-net.org/resources/The_Place_of_Musicology.pdf.
3. Chailley, J. *Avant-propos (Qu'est-ce que la musicologie?; Comment devient-on musicologue?; Que lire et comment lire)* // Jacques Chailley (dir.), *Précis de musicologie*. Presses Universitaires de France, Paris 1984. [online]. [accesat 23.08.2014]. Disponibil: http://www.musicologie.org/theses/chailley_01.html
4. CIM04: *Conference on Interdisciplinary Musicology*. Graz/Austria, 15-18 April 2004. Abstracts. [online]. [accesat 23.11.2014]. Disponibil: <http://gewi.uni-graz.at/~cim04/>
5. Claro Valdes, S. *Hacia una definición del concepto de musicología. Contribución a la musicología hispanoamericana*. In: *Revista Musical Chilena, XXI/101 Julio-septiembre*, pp. 8-25. [online]. [accesat 23.09.2014]. Disponibil: <http://www.revistamusicalchilena.uchile.cl/index.php/RMCH/article/download/14458/14771>.
6. Clercx, S. *Définition de la musicologie et sa position à l'égard des autres disciplines qui lui sont connexes*. În : *Revue belge de Musicologie / Belgisch Tijdschrift voor Muziekwetenschap*, Vol. 1, No. 2/4 (Dec., 1946 - Jul., 1947), p. 113-116.
7. *Dicționar de termeni muzicali*. București, Editura Enciclopedică, 2008.
8. Duckles, V., e.a., *Musicology*. In: *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. London: Oxford University Press, 1990, vol. XII, p. 836-863.
9. Ghircoiașiu, R. *Clasificarea științelor muzicale și unele probleme de obiect și metodă*. În: *Lucrări de muzicologie*, vol. 8-9, Cluj-Napoca, 1978, p.11-20.
10. Giuleanu, V. *Tratat de teoria muzicii*. București: Editura Muzicală, 1986.

11. Handschin, J. *Musique et musicologie*. Communication au 4e Congrès de la Société Internationale de Musicologie, Bêle, 29.06-3.07, 1949. [online]. [accesat 20.07.2014]. Disponibil: http://www.musicologie.org/theses/handschin_01.html
12. Haraszti, E. *La musicologie, science de l'avenir*. In : Roland-Manuel (dir.) *Histoire de la musique* / publ. sous la dir. de Roland-Manuel. Paris: Gallimard, 1963, vol.II, p. 1549-1592.
13. Haydon, G. *Introduction to Musicology*. The University of North Carolina Press. Cop. 1941.
14. Hibberd L. *Musicology Reconsidered*. In: *Acta Musicologica*, Vol. 31, Fasc. 1 (Jan. - Mar., 1959), pp. 25-31.
15. Lates, T. *Logica clasificării științelor la Charles Sanders Peirce*. În: *Probleme de logică*. Vol. XIII. București: Editura Academiei Române, 2010, p.255-264. [online]. [accesat 06.11.2014]. Disponibil: http://www.institutuldefilosofie.ro/e107_files/downloads/Probleme%20de%20logica/Titus%20Lates%20-%20Logica%20clasificarii%20stiintelor%20la%20Charles%20Sanders%20Peirce.pdf
16. Monico, M. *Itinerante Apreciação Musical*. [online]. [accesat 23.11.2014]. Disponibil: <http://slideplayer.com.br/slide/1467814/>
17. Mugglestone, E. *Guido Adler's "The Scope, Method, and Aim of Musicology" (1885): An English Translation with an Historico-Analytical Commentary*. In: *Yearbook for Traditional Music* Vol. 13, (1981), pp. 1-21. Published by: International Council for Traditional Music. [online]. [accesat 23.10.2014]. Disponibil: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/768355?uid=3738528&uid=382589841&uid=2134&uid=2&uid=70&uid=3&uid=60&sid=21104721975251>
18. *Muzicologie*. În: *Literatura și arta Moldovei. Enciclopedie*. Vol. 2. Chișinău, 1986, p. 57-59.
19. Palisca, C., Bent, I. *Theory, theorists*. In: *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*.
20. Parncutt, R. *Systematic musicology and the history and future of western musical scholarship*. In: *Journal of interdisciplinary music studies*. Spring 2007, volume I, issue I, art #071101, p. 1-32. [online]. [accesat 23.11.2014]. Disponibil: <http://www.musicstudies.org/spring2007.html>
21. Pratt, W. *On Behalf of Musicology*. In: *The Musical Quarterly*, Vol. 1, No. 1 (Jan., 1915), pp. 1-16. Published by: Oxford University Press. [online]. [accesat 28.11.2014]. Disponibil: <http://www.jstor.org/stable/738038>
22. Pușcaș, P. *Certitudinile și incertitudinile artei muzicale în contemporaneitate*. În: *Învățământul muzical la Chișinău: istorie și contemporaneitate*. Chișinău, 2004, p.27-39.

23. Seeger, Ch. *Systematic and Historical Orientations in Musicology*. In: Seeger, Ch. *Studies in Musicology 1935-1975*. Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 1977, p. 1-15.
24. Stoianov, C. *Cercetare și comunicare în muzicologie*. București: Editura Fundației România de Mâine, 2008.
25. Vendrix, Ph. *Les conceptions de l'histoire de la musique*. În: *Musiques. Une encyclopédie pour le XXIe siècle*. Volume 2 : *Les savoirs musicaux*. Jean-Jacques Nattiez (dir.), Paris: Cité de la Musique, 2004, p. 628-648.
26. Zarlino, G., "*Le Istitutioni Harmoniche*" Part 1: A Translation with Introduction by Lucille Corwin. ProQuest, 2008 – 571. [online]. [accesat 20.09.2014]. Disponibil: <http://books.google.md/books?id=nQ5dH4sbhmAC&printsec=frontcover&hl=ro#v=onepage&q&f=false>
27. Бонфельд, М. *Введение в музыкознание*. Москва: Владос, 2001.
28. Бычков, Ю. *Введение в музыкознание*. Курс лекций. Тема 1: *Задачи курса. Место музыкознания в музыкальной культуре. Его цели и задачи*. Для студентов музыкальных вузов по специальности № 05.10.00 ("Музыковедение"). Москва, 1999. / Российская академия музыки им. Гнесиных. [online]. [accesat 20.09.2014]. Disponibil: <http://yuri317.narod.ru/wwd/101.htm>
29. Келдыш, Ю. *Музыковедение*. В: *Музыкальная энциклопедия*, Т. 3, М., 1976, с. 806-830.
30. *Музыкальная эстетика западноевропейского средневековья и Возрождения*. Москва: Музыка, 1966.
31. Стасов, В. *Заметки о демежественном и троестрочном пении* В: Стасов, В. *Статьи о музыке*. Москва: Музыка, 1976, с. 34-54.
32. Холопов, Ю., Кириллина, Л., Кюрегян, Т., Лыжов, Г., Поспелова, Р., Ценова, В. *Музыкально-теоретические системы*. Москва: Издательский Дом Композитор, 2006.

Victoria MELNIC

STRUCTURA ȘI CLASIFICAREA MUZICOLOGIEI

Suport de curs

Redactor: Irina CIOBANU-SUHOMLIN

Bun de tipar
Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar 1,45
Tirajul 100 ex.